

ДО 75-РІЧЧЯ АРКАДІЯ ГРИГОРОВИЧА ШАПАРА

5 вересня 2011 р. виповнилося 75 років члену-кореспонденту НАН України Аркадію Григоровичу Шапару. За 50 років плідної наукової і громадської діяльності у системі НАН України він став видатним вченим в галузі гірничих і геологічних наук, відомим фахівцем із застосування інформаційних технологій при розв'язанні задач надро- та природокористування, сталого розвитку й техногенної безпеки.

Після закінчення Новочеркаського політехнічного інституту за спеціальністю “Маркшейдерська справа” впродовж 1962–1988 рр. А.Г. Шапар закінчив аспірантуру Інституту геотехнічної механіки АН України, обіймав посади молодшого, старшого наукового співробітника, зав. відділу інституту. Захистив кандидатську (1967) і докторську (1978) дисертації. У 1982 р. А.Г. Шапару присвоєне вчене звання “професор”.

Разом з головою Придніпровського наукового центру академіком НАН України В.В. Пилипенком ініціював і був організатором створення у Дніпропетровську спочатку Відділення (1988), а потім Інституту проблем природокористування та екології НАН України (1991). Відтоді за рішенням Президії НАН України А.Г. Шапар очолив ці установи і обіймає посаду директора Інституту донині.

Своїми науковими працями А.Г. Шапар зробив видатний внесок у дослідження теоретичних і прикладних аспектів геоінформатики, зокрема, у геофізику і геомеханіку природних і техногенних масивів гірських порід.

На основі розробленої теорії техногенної геодинаміки і керування напружено-деформованим станом високих уступів і бортів кар'єрів А.Г. Шапар створив і впровадив на кар'єрах України, інших країн нетрадиційні ресурсозберігаючі, еколого-орієнтовані технології видобутку корисних копалин, які не мають аналогів у світовій прак-

тиці. За цикл робіт з цієї тематики А.Г. Шапар у складі авторського колективу удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки 1999 р.

Дослідником обґрунтовано новий напрям використання порушених гірничими роботами земель для організації екологічних коридорів і заказників. За результатами цих робіт група співробітників інституту удостоєна Державної премії України в галузі науки і техніки 2008 р.

Під науковим керівництвом і за безпосередньою участю Аркадія Григоровича вперше в Україні запропоновано Концепцію переходу України до сталого розвитку, яка схвалена Президією НАН України і направлена державним органам влади. Підготовлено проект Державної програми забезпечення сталого розвитку регіону видобування та первинної переробки уранової сировини (затверджена Кабінетом Міністрів України).

Багато часу віддає Аркадій Григорович роботі наукових основ регіональної системи екологічного моніторингу і їх практичному втіленню для створення регіональної системи екомоніторингу (СЕМ “Придніпров'я”) і міської – у Дніпропетровську, проектуванню таких систем для міст Жовті Води та Дніпродзержинськ. Важливим підґрунтям цих результатів були попередньо розроблені оригінальні екологічні карти Дніпропетровської обл. і м. Дніпропетровськ. Цей важливий напрям картографічних досліджень набув подальшого розвитку в процесі створення Екологічного атласу Дніпропетровської обл. у 2009 р.

А.Г. Шапар є засновником і керівником двох наукових шкіл: з проблем керування станом гірничих масивів і наукових основ стратегії сталого розвитку регіонів.

Фундаментальні дослідження вченого узагальнено у 400 публікаціях, серед яких 33 монографії, 9 навчальних посібників, 13 наукових матеріалів у енциклопедичних і 14 – у закордонних виданнях. Він отримав 60 авторських свідоцтв на винаходи.

Під науковим керівництвом вченого підготовлено і захищено 7 докторських і 15 кандидатських дисертацій. А.Г. Шапар – лауреат Державної премії України, премії ім. О.М. Динника НАН України, заслужений діяч науки і техніки України.

Колектив Інституту проблем природокористування та екології НАН України, колеги та учні щиро вітають Аркадія Григоровича зі славним ювілеєм, зичать йому доброго здоров'я, нових досягнень та успіхів.

Редакційна колегія журналу “Геоінформатика” висловлює глибоку пошану члену редколегії Аркадію Григоровичу Шапару і зиче йому творчого довголіття та активного насиченого життя.